

معرفی دبیرخانه کرسی‌های نظریه پردازی، نقد و مناظره دانشگاه رازی

دبیرخانه دانشگاه:

شورایی است که تحت عنوان «کمیته دستگامی» در آیین‌نامه هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره (آذر ماه ۱۳۸۸) تعریف شده‌است و اهداف، وظایف و ساختار و سیاست‌های آن در آیین‌نامه مذکور شرح داده شده‌است. دانشگاه رازی در تاریخ ۹۹/۷/۶ موفق به اخذ مجوز کمیته دستگامی که از این پس «شورای کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره» نامیده می‌شود، گردید. این شورا فعالیت‌هایش را از طریق دبیرخانه شورای کرسی‌ها پیگیری می‌کند.

اعضای شورا: ۱- رئیس دانشگاه به عنوان رئیس شورا؛ ۲. معاون پژوهش و فناوری دانشگاه به عنوان دبیر شورا؛ ۳. معاون فرهنگی و اجتماعی دانشگاه؛ ۴. کارشناس / مسئول دبیرخانه؛ ۵. رئیس دانشکده ادبیات و علوم انسانی؛ ۶. رئیس دانشکده علوم اجتماعی و تربیتی؛ ۷. رئیس دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی؛ ۸. سرپرست دفتر نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه؛ ۹. دو نفر عضو حقیقی به انتخاب رئیس دانشگاه. وظایف شورا:

- نظارت بر کیفیت کرسی‌ها (این نظارت هم ناظر به کیفیت کرسی‌هاست و هم ناظر به طی شدن مراحل قانونی آنها)
- تجدید نظر در آیین‌نامه داخلی کرسی‌ها

آشنایی با انواع کرسی‌ها

- نکته اول: تفاوت کرسی‌های نظریه پردازی با کرسی‌های آزاد اندیشی
- ۱- کرسی آزاد اندیشی مربوط به معاونت فرهنگی است و برای برگزار کنندگان صرفاً امتیاز فرهنگی دارد. اما کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره مربوط به معاونت پژوهشی است و برای برگزار کنندگان هم امتیاز فرهنگی دارد و هم امتیاز پژوهشی (در ارتقا و در پایه).

۲- کرسی‌های آزاد اندیشی غالباً و ماهیتاً ناظر به موضوعات فرهنگی و سیاسی اجتماعی است اما کرسی‌های نظریه‌پردازی بیشتر ناظر به موضوعات تخصصی گروه‌های علوم انسانی است.

نکته دوم: انواع کرسی:

۱- کرسی ترویجی:

تعریف کرسی‌های ترویجی: نشست علمی با ارائه متن مکتوب (چاپ شده یا نشده) صاحب‌نظر برای دفاع از نظر خود یا نظر غیر به همراه نقد ناقد یا ناقدان یا مباحثه علمی دو صاحب‌نظر رقیب دارای متن مکتوب در مدعای علمی که بدون داوری و بر اساس اخلاق، منطق علمی و آزادی بیان با هدف بسط فرهنگ «گفتگو و نقد» برگزار می‌گردد.

کرسی ترویجی در دو قالب برگزار می‌شود:

- **عرضه و نقد دیدگاه علمی:** که در آن صاحب کرسی ابتدا مطالب خودش را بیان می‌کند و در ادامه ناقدان (یک یا دو ناقد) به نقد مطالب ارائه شده می‌پردازند و نقاط ضعف و قوت و یا نهایتاً نکات اصلاحی خود را مطرح می‌کنند. در نشست مخاطبان و حاضران هم می‌توانند در وقت مقرر وارد بحث شده و می‌توانند هم صاحب کرسی را نقد کنند و هم ناقدان را.
- **مناظره علمی:** به مباحثه‌ای رو در رو، روشن‌مند و منطقی میان دو صاحب‌نظر اطلاق می‌شود که به گونه‌ای نقادانه، دیدگاه‌ها و نظرات یکدیگر را درباره مدعای علمی خاص به چالش می‌کشند.

نکته اول: کرسی ترویجی داوری نمی‌شود و داور ندارد. به این معنا که داوری آن همان داوری طرحنامه است و قبول طرحنامه به معنای تایید کرسی است. اما کرسی علمی بعد از تایید طرحنامه هم، با حضور داوران و امتیاز دهی تایید یا رد می‌شود.

نکته دوم: تمام روند برگزاری کرسی ترویجی در دانشگاه برگزار می‌شود. اما کرسی‌های علمی را دانشگاه فقط به عنوان واسطه و پیگیری امور اداری مشارکت می‌کند.

۲- کرسی علمی: در سه سطح: ۱- کرسی نقد علمی ۲- کرسی نوآوری ۳- کرسی نظریه پردازی

به نشست‌های علمی اطلاق می‌شود که صاحب‌نظران، در یک یا چند جلسه، در حضور شورای داوران و کمیته ناقدان، به ارائه مدعیات علمی خود که قبلاً در قالب طرحنامه نظریه پردازی، نوآوری یا نقد به دبیرخانه هیأت ارائه کرده‌اند، می‌پردازند.

چند نکته در مورد کرسی‌های سه گانه علمی:

الف- تعریف نظریه و نوآوری و نقد علمی:

نظریه عبارت است از: گزاره (یا گزاره‌های) حاوی مدعا (یا مدعا‌های) منسجم مبتنی بر «مبنا» (یا مبانی) مشخص، برآمده از «منطق» مناسب، متکی بر «دلیل» (یا دلایل) و مؤیدات موجه، که پذیرش آن موجب دگرگونی در یک قلمرو «علمی - معرفتی» یا «عملی - معیشتی» می‌گردد. یک نظریه کامل و کارآمد، باید از ویژگی‌هایی از قبیل عناصر زیر برخوردار باشد: ۱- شفافیت مفهوم‌شناختی، ۲- مسأله‌ی اصلی مشخص، ۳- ارکان و اجزاء منسجم، ۴- برخورداری از ملزومات روش‌شناسانه، ۵- پیش‌انگاره‌ها و مبانی روشن و متقن، ۶- دلایل و شواهد محکم و مقاوم، ۷- قدرت بر نقد و ابطال نظریه‌های رقیب و معارض، ۸- تعمیم‌پذیری کافی، ۹- نتایج نظری و کاربردی درخور.

نوآوری: نوآوری بالمعنی ااعم، عبارت است از هرگونه ابداع علمی و نظری (تولید گفتمان نو، دانش جدید، روش جدید، نظریه‌ی نو، مطلب ابداعی مادون نظریه؛ و نیز نقد در طراز هر کدام از سطوح پیشگفته)

نوآوری بالمعنی الأخص (در اصطلاح هیأت حمایت از کرسی‌ها) به هر نوآورده علمی که نازل‌تر از نظریه باشد، اطلاق می‌گردد.

نقد: استقرای مستدل، متقن و مستند مجموعه محاسن و معایب یک مکتب، نظریه یا اثر علمی در مسیر ابطال یا تکمیل آن نظریه، با رعایت ادبیات رشته علمی مربوط و منطق و اخلاق نقد که از چارچوب نظری و ساختار علمی روشن برخوردار باشد.

ب- فرایند برگزاری کرسی نظریه پردازی

- ۱- متقاضی، طرحنامه مربوطه را که فرم مشخصی دارد تکمیل نموده و از طریق دبیرخانه دانشگاه برای هیأت تهران فرستاده می‌شود. اما قبول طرحنامه به معنای تأیید کرسی نیست. بلکه باید کرسی امتیاز مورد نظر داوران را کسب کند. (هیأت تهران پس از دریافت طرحنامه متقاضی، فرم ارزیابی طرحنامه را برای چند نفر از متخصصان ارسال می‌کند (فرم مربوطه موجود بوده و در سایت معاونت برگزاری می‌شود) و بر اساس ارزیابی‌های نوع یا سطح کرسی (نظریه پردازی، نوآوری و یا نقد علمی) را تعیین می‌کند. اما نکته دیگر در اینجا این است که حتی اگر طرحنامه پذیرش اولیه بگیرد و کرسی به مرحله اجرا برسد. صرف برگزاری کرسی به معنای بهره مند شدن از امتیاز آن نیست. زیرا کرسی‌های علمی با توجه به امتیاز داوران به دو دسته موفق و ناموفق تقسیم می‌شوند.
- ۲- کرسی‌های علمی را دانشگاه فقط به عنوان واسطه و پیگیری امور اداری مشارکت می‌کند و اکثر کارها را هیأت مستقر در تهران انجام می‌دهد.
- ۳- همچنین کرسی‌های علمی در گواهی به لحاظ علمی رتبه بندی می‌شوند:
 ۱. کرسی‌های عالی (کسب کننده ۹۰٪ امتیاز یا بیشتر) ۲. کرسی‌های خوب (کسب کننده ۷۵ تا ۸۹٪ امتیاز) ۳. کرسی‌های متوسط (کسب کننده ۵۱ تا ۷۴٪ امتیاز)
- ۴- کرسی‌های علمی ناقد و داور دارند. کمیته داوران و مدیر و ناقدان را هیأت تهران تعیین می‌کند. وظیفه داوران امتیاز دهی و ارزشیابی کرسی است.
- ۵- اگر عضو هیأت علمی مقاله یا کتاب منتشر شده‌ای دارد که معتقد است که واجد نظریه یا نوآوری است، می‌تواند فرمی که بهمین منظور طراحی شده است (با عنوان: کاربرد بازشناسی، ظرفیت‌های مقالات طرح‌ها و کتاب‌های اعضای هیأت علمی که در بردارنده نظریه یا نوآوری است) را تکمیل و از طرف دبیرخانه دانشگاه برای هیأت تهران بفرستد.
- ۶- کرسی‌های نقد علمی، نوآوری و نظریه پردازی طرحنامه مخصوص به خود را دارند که از طرف هیأت تهران طراحی شده است و دانشگاه اجازه دخل و تصرف در آن را ندارد.
- ۷- **حمایت‌ها:** برای کرسی‌های علمی علاوه بر حمایت مندرج در آیین‌نامه ارتقا و حمایت خاص دانشگاه، هیأت تهران نیز حمایت‌هایی را انجام می‌دهد. از جمله:

- معرفی صاحبان کرسی‌های برتر به بنیاد ملی نخبگان جهت برخورداری از جایگاه نخبگی.
- معرفی صاحبان کرسی‌های برتر به صندوق حمایت از پژوهشگران کشور جهت برخورداری از تسهیلات این صندوق.
- پرداخت هزینه‌های مالی صاحبان کرسی‌ها.
- تلاش جهت دریافت نشان علمی جهت صاحبان کرسی‌های برتر.

ج- فرایند برگزاری کرسی علمی - ترویجی

۱. ارائه طرحنامه به دبیرخانه کرسی‌های دانشگاه رازی از جانب متقاضی (بررسی دارا بودن شرایط طرحنامه)؛
۲. ارجاع طرحنامه به کمیسیون تخصصی (مدیر گروه و دو نفر از اعضای گروه مربوطه) (۱- ردّ طرحنامه و ارائه توضیحات به متقاضی کرسی؛ ۲- ارجاع به متقاضی جهت رفع نقص؛ ۳- تأیید طرحنامه)
- نکته: کمیسیون بین رشته‌ای: برای موضوعاتی که میان رشته‌ای هستند از یک نفر از گروهی که موضوع با رشته آنها مرتبط است دعوت می‌شود.
- نکته: تأکید ما بر گروه‌ها این است که از سخت‌گیری بی‌مورد پرهیز کنند زیرا اساساً آیین‌نامه شورای عالی انقلاب فرهنگی در مورد کرسی‌های ترویجی سخت‌گیری ننموده است.
۳. ارسال پرونده به دبیرخانه کرسی‌ها توسط کمیسیون تخصصی؛
- ۴- تعیین زمان و مکان برگزاری کرسی و انجام تبلیغات لازم توسط دبیرخانه کرسی‌ها؛
- ۵- ارزیابی و مستندسازی و ارسال مستندات به دبیرخانه هیأت حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره توسط دبیرخانه کرسی‌ها؛
- ۶- صدور و ارسال گواهی برای صاحب کرسی و سایر مشارکت‌کنندگان؛

فرآیند جلسه کرسی ترویجی (عرضه و نقد دیدگاه علمی):

۱. قرائت کلام ... مجید،
۲. اعلام برنامه و زمانبندی مباحث و دعوت از ارائه دهنده و ناقدان جهت قرار گرفتن در جایگاه توسط

مدیر جلسه،

۳. ارائه دیدگاه علمی توسط صاحب نظر،

۴. نقد ناقد یا ناقدان،

۵. پاسخ به نقدها،

۶. نقدهای حاضرین،

۷. پاسخ به نقدهای حاضرین،

۸. جمع بندی علمی توسط مدیر جلسه،

چند نکته:

- به تشخیص و تأیید کمیسیون تخصصی، کرسی های علمی - ترویجی می توانند در دو جلسه (با احتساب دو کرسی) برگزار شوند.
- اگر متقاضی کرسی نسبت به ردّ طرحنامه توسط کمیسیون تخصصی معترض باشد، می تواند اعتراض را به صورت کتبی به دبیرخانه اعلام کند و مسئول دبیرخانه موظف است با حضور مدیر گروه مربوطه و یک نفر جدید از اعضای گروه متقاضی، مجدداً طرحنامه را بررسی و نتیجه بررسی را به متقاضی کرسی اعلام نماید.
- اعضای هیأت علمی رشته های علوم انسانی که دارای قرارداد پژوهشی با خارج از دانشگاه هستند، می توانند نتیجه مطالعات خود را پس از طرح در کمیسیون تخصصی، در قالب کرسی در معرض نقد و بررسی ناقدان قرار دهند.
- اعضای هیأت علمی که صاحب کتاب تألیفی هستند می توانند مدعای اصلی کتاب خود را در قالب کرسی علمی-ترویجی مطرح و در معرض نقد و بررسی ناقدان قرار دهند.
- دانشجویان مستعد و توانمند دوره دکتری با تاییدیه کمیسیون علمی مربوطه می توانند از قالب کرسی عرضه و نقد دیدگاه علمی استفاده کنند.

حمایت‌هایی معنوی و مادی از کرسی‌های نظریه پردازی و ترویجی

الف: حمایت‌های مصوب وزارتی:

ردیف	موضوع	حداکثر امتیاز در واحد کار یا نیم سال	حداکثر امتیاز در هر موضوع	حداقل امتیاز لازم در هر دوره ارتقا
۱۴	کرسی‌های نظریه پردازی	۱. ارائه کرسیهای علمی ترویجی		۲ تا ۴
		۲. ارائه دستاوردها و نتایج علمی پژوهشی برگرفته از کرسی‌های نظریه پردازی در همایش‌ها و میزگردهای مراکز علمی ملی و بین‌المللی	۴	
		۳. نقد علمی در حوزه‌های علوم به ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی	۳ تا ۷	
		۴. نوآوری در حوزه‌های علوم به ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی	۳ تا ۷	
		۵. نظریه‌پردازی در حوزه‌های علوم به ویژه علوم انسانی و معارف اسلامی	۷ تا ۱۲	

اعطای امتیاز فرهنگی به صاحب کرسی، ناقدان، مدیر جلسه و داوران طرحنامه مطابق آیین‌نامه ارتقاء: بر اساس بند ۸ از ماده ۴ (فعالیت‌های فرهنگی - تربیتی و اجتماعی) جدول شماره ۱ آیین‌نامه ارتقاء مرتبه اعضای هیأت علمی برای تمامی ناقدان و مدیران جلسات کرسی‌ها پس از طی مراحل اداری و تأیید مستندات، گواهی کرسی بر اساس جدول زیر صادر می‌شود.

ردیف	موضوع	حداکثر امتیاز در واحد کار یا نیم سال	حداکثر امتیاز در هر موضوع	حداقل امتیاز لازم در هر دوره ارتقا
۸	طراحی و مشارکت فعالانه در برگزاری کرسی‌های نقد و نظریه پردازی با تأیید مرجع ذی صلاح	۱ تا ۲	۶	

ماده ۴-جدول ۱- امتیازهای قابل محاسبه از فعالیت‌های فرهنگی، تربیتی، اجتماعی بند ۸

ب: حمایت‌های خاص دانشگاه طبق آیین نامه حمایت داخلی دانشگاه از کرسی های نظریه پردازی، نقد و

مناظره